

Til kontrollutvalget i Hammerfest kommune

Deres ref:	Vår ref:	Saksbehandler:	Telefon:	Dato:
	285/2024-LAH	Lars-Andre Hanssen lah@komrevnord.no	41 69 52 80	18.9.2024

TILSVAR TIL KUSEK SIN DELUTREDNING TIL SAK 50-24

Vi viser til Kontrollutvalgssekretariatet i Vest-Finnmark IKS (KUSEK) sin delutredning tilknyttet kontrollutvalgssak 50-24 vedrørende valg av revisor/revisjonsordning. Saksutredningen er uttrykkelig et svar på følgende bestilling, hitsatt fra utredningens avsnitt 1.1. *Bakgrunn:*

Kontrollutvalget sender utredningen tilbake til sekretariatet for ytterligere utredning av følgende:

- *Utrede KomRev Nords kompetanse til å levere forutsigbare tjenester til Hammerfest kommune. I utredningen skal det også innhentes opplysninger om erfaringer etter 1 år med revisjonstjenester fra KomRev Nord.*
- *Utrede erfaringer fra en sammenliknbar kommune som har avtalefestet kjøp av revisjonstjenester gjennom anbud.*

KomRev NORD er i saksutredningen gjenstand for en form for evaluering basert på en gjennomført spørreundersøkelse til 16 respondenter i Hammerfest kommune. Videre må store deler av saksutredningen forstås som en sammenlikning mellom

- 1) svarene fra forannevnte spørreundersøkelse og
- 2) svarene fra en tilsvarende undersøkelse som er gjennomført i en ikke navngitt kommune der revisjonsordningen er beskrevet som «avtalefestet kjøp av revisjonstjenester gjennom anbud».¹

Vi finner det nødvendig å knytte flere kommentarer til sekretariatets saksutredning.

Innledningsvis vil vi knytte noen kommentarer til grunnlaget utredningen bygger på. Det er innhentet opplysninger om erfaringer etter et års revisjonstjenester fra KomRev NORD gjennom en spørreundersøkelse. Resultater fra en slik spørreundersøkelse som gir synspunkter på revisors arbeid er i utgangspunktet relevant. Vi stiller imidlertid spørsmål ved at det ikke inngår ytterligere relevant informasjon i utredningen. Etter vårt syn er det sentralt hva KomRev NORD har levert av tjenester til Hammerfest kommune det siste året. I vårt notat av 17.9.2024 har vi redegjort for våre leveranser til Hammerfest kommune fra 1.7.2023. Som det fremgår av dette notatet mener vi KomRev NORD har levert gode kvalitative tjenester innenfor de tidsrammer og

¹ Jf. overskriften nederst på side 13 i saksutredningen.

ressursrammer som er avtalt med Hammerfest kommune. KomRev NORD er i dag revisor for 51 kommuner og tre fylkeskommuner. Mange av disse kommunene har mange års erfaring med KomRev NORD som revisor. Dersom det er tvil rundt KomRev NORDs kapasitet til å levere forutsigbare tjenester til Hammerfest kommune i fremtiden, anser vi det som relevant å belyse hvorvidt dette er ivaretatt overfor andre kommuner vi er revisor for. Vår vurdering er at vi har kompetanse og kapasitet til å levere forutsigbare og gode tjenester til alle våre eierkommuner.

I saksutredningen fremstilles, fra og med side 3 til og med side 8, resultater fra en spørreundersøkelse som er sendt til 16 mottakere, og som har blitt besvart av syv av disse. Det vises til at fem av respondentene er ansatte i Hammerfest kommune, mens to er eller har vært medlem eller varamedlem i kontrollutvalget. Det kan naturligvis være både interessant og fruktbart å innhente slike subjektive erfaringer i flere sammenhenger. Vi ser likevel grunn til å bemerke at et utvalg på fem ansatte i en kommune med 1422 ansatte pr. 2023², gir en representasjon eller responsrate på under 4 promille. Det er videre ikke gitt at en uspesifisert gruppe ansatte har forutsetninger for å ta stilling til spørsmål relatert til flere av de temaene spørreundersøkelsen inneholder spørsmål om, noe sekretariatet selv viser til på side 12 i sin saksutredning. Vi finner det underlig at ikke et liknende forbehold er tatt med henblikk på de to svarene som er innkommet i spørreundersøkelsen fra *ansatte* i referansekommunen sammenlikningen omfatter. Det er totalt fire respondenter i undersøkelsen fra referansekommunen, noe som – i likhet med utvalget fra Hammerfest kommune – må anses å være *svært* lavt, og på grensen til ubetydelig.³ Tatt i betraktning at referansekommunen utelukkende er valgt ut på bakgrunn av befolkningsstørrelse – noe som i seg selv ikke er nærmere begrunnet på logisk måte i saksutredningen – må det antas at antall kommuneansatte i denne referansekommunen antakelig er sammenliknbart med det i Hammerfest.

Revisor ser også grunn til å understreke det forholdet sekretariatet selv gir uttrykk for på side 13 i sin saksutredning: Pr. i dag har KomRev NORD IKS vært Hammerfest kommunes revisor kun i litt over ett år. Den påfallende høye andelen svar av typen «vet ikke», i de få svarene som er innkommet i sekretariatets undersøkelse med henblikk på «erfaringer med KomRev NORD», kan, som sekretariatet viser til, ses i sammenheng med dette. Det er med hensyn til referansekommunen Hammerfest her sammenliknes med, opplyst i sekretariatets utredning at denne kommunen har kjøpt revisjonstjenester gjennom anbud *i flere år* og at gjeldende avtaleperiode nærmer seg slutten. Opplysningene tilsier at de fire respondentene som har svart på denne referansekommunens vegne, kan ha mer erfaring med kommunens valgte revisor enn hva respondentene fra Hammerfest kommune har. Dette kan svekke sammenliknbarheten.

De ovennevnte forhold; altså det svært lave antall svar i de to spørreundersøkelsene samt at respondentene fra Hammerfest kommune sin erfaring med KomRev NORD så langt må antas å være høyst begrenset, *taler i seg selv etter vårt syn for at både resultatene i de to spørreundersøkelsene og sammenlikningen mellom disse ikke kan tillegges særlig vekt.*

Det samme gjelder det forhold at erfaringer med KomRev NORD som leverandør av revisjonstjenester, her sammenliknes med erfaringer fra *én – og bare én* – annen kommune i Norge som har valgt å organisere sitt kjøpt av revisjonstjenester som anbud. Etter vårt syn er det åpenbart at spørreundersøkelser fra én kommune med en slik revisjonsordning i seg selv ikke kan generaliseres til *alle* kommuner med denne revisjonsordningen. En slik generalisering vil være grunnleggende ufaglig. Sagt på en annen måte: De fire svarene fra referansekommunen sekretariatet her har forespurt, kan på ingen måte anses representative for hvordan denne typen revisjonsordning (anbud) generelt oppleves av politiske ledere, kontrollutvalgsmedlemmer og

² Jf. kommunens årsrapport for 2023

³ Lesere av sekretariatets saksfremlegg bør derfor være oppmerksomme på at når det i fremstillingene av resultatene fra de to spørreundersøkelsene opereres med prosentandeler, henviser disse i realiteten til et totalutvalg på syv respondenter i den første spørreundersøkelsen og *fire* i den andre.

ansatte i kommuner som har valgt denne revisjonsordningen. Fire respondenter kan vel heller ikke, for den saks skyld, anses representative for gruppene «ansatte», «kontrollutvalgsmedlemmer» og «politisk ledelse» i den kommunen disse stammer fra. Sammenlikningsgrunnlaget – i form av spørreundersøkelsesresultater - som fremstilles på sidene fra og med 14 til og med 19 i sekretariatets utredning, er dermed etter vårt syn tilnærmet irrelevant. Hadde sekretariatet valgt en annen referansekommune og fått svar fra fire andre respondenter fra denne kommunen, kan det på ingen måte utelukkes at svarene ville ha vært helt annerledes. Resultatene fra referansekommunen som her er forespurt, gir ingen holdepunkter for å anta at avtalefestet kjøp av revisjonstjenester gjennom anbud generelt oppleves bedre enn deltakelse i interkommunale revisjonsselskap.

Det vises på side 3 i saksutredningen til at sekretariatet «ikke har sett det nødvendig å innhente ytterligere opplysninger fra revisjonsselskapet KomRev NORD IKS», og at saksutredningen – hva KomRev NORD angår – er basert på

«(...) informasjon som representanter for revisjonsselskapet KomRev Nord IKS har presentert i møter i kontrollutvalg (presentasjon av KomRev Nord IKS), revisjonsselskapets hjemmeside, rapporten «Fremtidens kommunerevisjon» utarbeidet av KomRev Nord IKS og Vefik IKS i tilknytning til sammenslåingen av disse to interkommunale revisjonsselskapene, samt diverse andre dokumenter.»

Unnlatelsen av å innhente ytterligere opplysninger fra KomRev NORD IKS er begrunnet med et «likhetsprinsipp», vises det til. Vi finner begrunnelsen underlig, da KomRev NORD er det eneste revisjonsselskapet som omtales og vurderes i saksutredningen.

Under pkt. 2.4.2 *Kapasitet* fremviser sekretariatet en utregning av hvor mange forvaltningsrevisjoner KomRev NORD gjennomsnittlig anses å ha kapasitet til å levere til sine eierkommuner årlig. Dette gir lite mening. Antallet forvaltningsrevisjoner som leveres årlig til våre eiere, avhenger av flere forhold, herunder blant annet:

- Den aktuelle kommunens deltakerandel i KomRev NORD, som i betydelig grad også avgjør hvor mange timer den enkelte kommune har til rådighet med hensyn til gjennomføring av forvaltningsrevisjoner i den enkelte planperiode.
- Størrelsen på det enkelte forvaltningsrevisjonsprosjekt – som kan variere stort etter hvor mange og hvilke problemstillinger kontrollutvalget ønsker behandlet
- Omfanget av konkrete bestillinger fra det enkelte kontrollutvalg

Under pkt. 2.4.2 *Kapasitet* sier saksutredningen heller ingenting om kvaliteten i de revisjonstjenestene som leveres, verken innen forvaltningsrevisjon eller regnskapsrevisjon.

Det opplyses avslutningsvis i sekretariatets saksutredning at «(...) den valgte sammenliknbare kommunens utgifter til revisjonstjenester er nærmere halvparten så lav som Hammerfest kommunes utgifter til revisjonstjenester.» Når en slik opplysning fremsettes uten utfyllende informasjon, er risikoen høy for at den blir misvisende. Sekretariatets saksutredning sier ingenting annet om referansekommunen enn at den har en befolkning av omtrent samme størrelse som Hammerfest kommune, og at referansekommunen enten er Bømlo, Frogn, Ullensvang, Kvinnherad eller Kvam. Flere forhold kan påvirke kommuners utgifter til revisjonstjenester, herunder eksempelvis:

- Revisjonstjenestenes omfang og kvalitet
- Forhold ved kommunens organisering, risikoforhold og personale
- Aktivitetsnivået i kontrollutvalget
- Forhold ved kommunens revisor; organisering og personale

- Geografi og reiseavstander; altså hvilke kostnader som påløper ved revisors fysiske tilstedeværelse i kontrollutvalgs- og kommunestyremøter m.m.

Det gis lite opplysninger i saksutredningen om omfanget av tjenester som er levert til referansekommunen i 2023, utover lovpålagte produkter eller rapporteringer. Saksutredningen sier ingenting om hvor mange forvaltningsrevisjoner som leveres til det aktuelle kontrollutvalget. I saksutredningen vises det til at kontrollutvalgssekretær i den aktuelle kommunen opplever revisors fagkompetanse og de leverte tjenestene som «meget gode». Dette er naturligvis subjektive oppfatninger. Saksutredningen inneholder ikke informasjon om den aktuelle leverandøren av revisjonstjenester i referansekommunen. Videre inneholder ikke saksutredningen en tilsvarende systematisk evaluering av KomRev NORD fra KUSEK sin side.

Under overskriften «*Kompetanse og kapasitet*» skriver sekretariatet - etter først å ha fastslått at KomRev NORD IKS sin formelle faglige kompetanse og kapasitet i *utgangspunktet* anses tilstrekkelig til å kunne levere forutsigbare tjenester til Hammerfest kommune - følgende:

«Imidlertid er det slik at man per i dag kun har litt over ett år med erfaring av levering av tjenester fra KomRev NORD IKS til Hammerfest kommune. Dette gjør at det per i dag ikke kan konkluderes med om den formelle kompetansen og dagens kapasitet i revisjonsselskapet er tilstrekkelig til at revisjonsselskapet kan levere forutsigbare tjenester til Hammerfest kommune i fremtiden.»

Vi finner denne formuleringen underlig. Selskapets samlede *formelle kompetanse* har intet med enkeltkommuners erfaring med KomRev NORD å gjøre. Våre ansatte har den formelle kompetansen de har, uavhengig av hva enkeltansatte i en kommune skulle mene om tjenestene vi leverer. Vi kan heller ikke se at det foreligger forhold som skulle tilsi at vi ikke har kapasitet til å levere forutsigbare revisjonstjenester til Hammerfest kommune i fremtiden. I den grad sekretariatets formulering i sitatet ovenfor skal forstås som en konklusjon vedrørende KomRev NORDs kompetanse og kapasitet, virker den for oss grunnleggende urimelig og svakt begrunnet.

Det er helt sikkert flere forhold i utredningen som kunne vært kommentert ytterligere, men vi ønsker å sende dette skriftlig til kontrollutvalget. Vi mottok utredningen fra sekretariatet i går kveld (17.9.24) klokken 21:58.

Med hilsen



Lars-André Hanssen
Administrerende direktør
KomRev NORD IKS

Kopi:
Ordfører Hammerfest kommune
Kommunedirektør Hammerfest kommune